

Arbeidsdepartementet, AD
Postboks 8019 Dep
0030 OSLO

Vår referanse: 13/01057-2
Arkivkode: 570
Saksbehandler: Anders Kleppe
Deres referanse: 13/1936
Dato: 22.08.2013

Høring - tilpasning av uførepensjon fra offentlig tjenstepensjonsordning til ny uføretrygd i folketrygdloven

Det vises til Arbeidsdepartementets høringsbrev av 21. juni 2013.

Modell - generelt

KS er positiv til forslaget om at uføreordningen i de offentlige tjenstepensjonsordningene utformes som en nettoordning, slik at uførepensjonen beregnes som et direkte tillegg til uføretrygden fra folketrygden.

Gjeldende uførepensjonsordning beregnes på tilsvarende måte som alderspensjon. Pensjonsordningen er en bruttordning ved at den garanterer et samlet nivå på uførepensjonen fra tjenstepensjonsordningen og folketrygden. Den faktiske uførepensjonsordningen beregnes ved å gjøre et fradrag for ytelsen fra folketrygden, såkalt samordning. Beregningsreglene er komplisert.

En nettomodell er enklere en dagens bruttomodell bl.a. ved at de kompliserte samordningsreglene ikke lenger er aktuelle. Pensjonsberegningen forenkles og blir mer forståelig for pensjonsmottaker når beregningen frikoples både fra uføretrygden i folketrygden og fra beregning av alderspensjon. En nettordning vil sikre at alle får utbetalt uførepensjon.

Beregningsgrunnlaget for ny uførepensjon

KS mener beregningsgrunnlaget for uførepensjon fra tjenstepensjonsordningen skal være det samme som for alderspensjon, dvs sluttlønn. På et senere tidspunkt mener KS det er hensiktsmessig å vurdere en tilnærming av beregningsgrunnlaget for både alderspensjon og uførepensjon til beregningsgrunnlaget for disse ytelsene i folketrygden.

KS mener modellen bør bygge på to inntektsintervaller (0G – 6G og 6G – 12G) samt et inntektsuavhengi g kronebeløp med et tak i prosent av pensjonsgrunnlaget.

Parametre i den nye uførepensjonsordningen.

Det ble i Prop. 130 L (2010-2011) lagt til grunn at uføreytelsen til offentlig ansatte ikke skal svekkes på grunn av endringene i folketrygdens uføreytelse og nye skatteregler for uføreytelser. I notatet skriver departementet at forslaget sikrer at offentlig ansatte i gjennomsnitt får like god kjøpekraft som med

dagens ordning slik det var forutsatt i Prop. 130 L (2010 – 2011). Personer med AAP og de som ikke har noen ytelse fra folketrygden får da mer enn med dagens ordning, mens personer med uførepensjon fra folketrygden får i gjennomsnitt en noe lavere kompensasjonsgrad etter skatt enn det de har i dag. KS er i prinsippet enig med departementet at en noe lavere kompensasjonsgrad etter skatt for de som har uførepensjon fra folketrygden kan forsvares fordi det gjennomsnittlige kompensasjonsnivå er høyt. Se dog omtalen av tallgrunnlaget for kommunesektoren under.

I høringsdokumentet er det gjort beregninger hvor ny og gammel uføreordning med utgangspunkt i faktiske inntektsrekker for et utvalg uførepensjonister i SPK. Beregningene er ikke nødvendigvis representative for uførepensjonister i kommunene. Det er en stor gruppe uførepensjonister i kommunesektoren. Her er lønnsnivået lavere og antallet i deltidstillinger langt større. KS ber departementet presentere beregninger for et utvalg uførepensjonister i kommunesektoren som viser kompensasjonsgrad som følge av forslaget. Særlig gjelder dette deltidstilsatte. Det må også vises sammenlikninger med dagens ordning.

Barnetillegg

Etter gjeldende bestemmelser kan pensjonen med barnetillegg ikke overstige 90 % av pensjonsgrunnlaget.

I lovutkastet er det innarbeidet en teknisk tilpasning av gjeldende barnetillegg. Konsekvensen av dette er tilfeller av svært høye kompensasjonsgrader totalt sett. KS mener det er uheldig dersom det den samlede uføretrygden overskrider den inntekten man alternativt kunne hatt som fullt arbeidsfør. KS mener det er i strid med arbeidslinjen at det kan være økonomisk mer lønnsomt å være uførepensjonist enn å være i arbeid. KS mener prinsipielt det bør være en øvre grense for hvor stor samlet ytelse (folketrygd og tjenstepensjon) kan bli i forhold til den inntekt vedkommende kan oppnå i arbeidslivet som arbeidsfør. Ordningen må støtte opp om arbeidslinjen slik at de som har muligheter til det, stimuleres til å gå tilbake til arbeidslivet.

Den samlede ytelse bestemmes av både folketrygden og tjenstepensjonen. Det følger av Hovedtariffavtalen i KS-området at summen av bruttopensjon og barnetillegget ikke kan være mer enn 90 prosent av pensjonsgrunnlaget. Ved innføring av en nettoordning og en teknisk tilpasning av barnetillegget vil det ikke lenger være noen slik begrensning. Ytelsene fra den nye folketrygden alene kan gi som resultat at uføretrygden overstiger den inntekten man alternativt kunne hatt som fullt arbeidsfør. Derfor ble det fremhevet i Prop. 130 L at departementet ser behovet for en grundigere gjennomgang av denne problemstillingen (begrensninger av samlet ytelse ut fra tidligere inntekt) i forbindelse med ny uføretrygd i folketrygden. Departementet sa at man senere vil vurdere behovet for en øvre grense for hvor stor andel den samlede uføretrygden, inkludert barnetillegg, maksimalt kan utgjøre av tidligere inntekt. Denne problemstillingen knyttet til folketrygden mener KS bør være avklart før en gjør den endelige tilpasningen til folketrygden. Hvordan dette blir håndtert i folketrygden kan ha betydning for utforming av barnetillegg i de offentlige nettordningene

Uføreordningen som en ren forsikringsordning

Departementet ber om høringsinstansenes syn på om ny uførepensjonsordning bør utformes som en ren forsikringsordning. Konsekvensene kan bli stor for de som slutter i stilling i offentlig sektor. KS mener ytterligere utredning/vurdering er ønskelig og nødvendig. Dette gjelder særlig forholdet til pensjonsordningene i privat sektor og overgangsordninger.

Avkortning av uførepensjon mot arbeidsinntekt.

KS mener det er viktig at avkortingsreglene gir stimulanser til arbeid også utover fribeløpet.

KS er enig i at avkortingsreglene i tjenstepensjonsordningene tilpasses folketrygdens regler og utformes på tilsvarende måte. Det vil da bli lettere for uføre å se hva de økonomiske konsekvensene av økt arbeidsinnsats vil bli samlet sett.

KS er enig i at systemet legges om slik at uføregraden holdes uendret dersom uførepensjonen skal reduseres for økt inntekt. Utbetalt ytelse reduseres med inntekt, fratrukket fribeløp, som overstiger det som er forutsatt når uførepensjonen innvilges. Med denne metoden er den uføre sikret å få tilbake sin opprinnelige uførepensjon dersom arbeidsforsøket blir kortvarig eller pensjonisten bare kan arbeide mer i perioder. Dette vil gi pensjonistene en trygghet som kan bidra til at de vi kunne arbeide mer enn med dagens regelverk uten fare for å miste pensjonsrettighetene.

Alder for overgang til alderspensjon

I gjeldende regelverk ytes uførepensjon fram til aldersgrensen. Personer med aldersgrense 70 år får etter regelverket utbetalt uførepensjon fram til de går over på alderspensjon fra 70 år. Disse får medregnet tjenestetid fram til 70 år ved beregning av uførepensjon. Forslaget i høringsdokumentet om at personer med aldersgrense 70 år skal gå over på alderspensjon ved fylt 67 år og at disse skal få medregnet tjenestetid til 67 år er således en tilstramming i forhold til gjeldende regelverk.

Det blir i høringsdokumentet opplyst at blant statsansatte med aldersgrense 70 år er snittalderen for uttak av pensjon 66 år. Departementet mener derfor det kan synes urimelig at uføre får medregnet tjeneste fram til 70 år. KS er enig med departementet i dette, men ber om at tilsvarende gjennomsnittstall for uttak av pensjon i kommunesektoren blir presentert slik at ikke argumentasjonen framstår som mangelfull.

For øvrig er KS enig i forslaget om overgang til alderspensjon fra 67 år.

Andre spørsmål

Alderssvekkelse:

Også i Hovedtariffavtalen i KS-området er det en bestemmelse om at uførepensjon kan gis til personer som «fratrer sin stilling på grunn av alderssvekkelse etter fylte 64 år, såfremt medlemmet har sammenhengende tjeneste i minst 5 år umiddelbart før fratreden». Bruken er beskjeden. KS mener regelen er unødvendig. Offentlig ansatte har nå AFP. KS støtter departementets forslag om at bestemmelsen ikke videreføres.

Minste uføregrad 20 prosent:

I dag er det ingen nedre grense i for hvor lav uføregrad som gir rett til uførepensjon.

Departementet opplyser i høringsdokumentet at det i praksis er få tilfeller der uføregraden er under 20 %. Det er drøyt 1230 personer i fellesordningen i KLP.

KS støtter departementets forslag om å sette en nedre grense på 20 prosent. Private tjeneste pensjonsordninger kan ikke gi uførepensjon dersom uføregraden er under 20 prosent. I folketrygden er det en tilsvarende bestemmelse ved at uførepensjonen faller bort dersom arbeidsinnsatsen trappes opp slik at uføregraden blir lavere enn 20 prosent.

Uførepensjon til dem som ikke får uføretrygd fordi de ikke fyller kravet til forutgående medlemskap:

Det vil forekomme tilfeller hvor medlemmer fyller vilkårene for rett til uførepensjon fra tjenstepensjonsordningen, samtidig som de ikke har rett til noen ytelse fra folketrygden fordi de ikke fyller kravet om tre års forutgående tjenestetid. I dag vil disse få en brutto tjenstepensjon, mens den nye ytelsen vil være en netto ytelse.

KS mener også disse medlemmene må ivaretas slik at de får pensjoner på samme nivå som i gjeldende regelverk.

Økonomiske og administrative konsekvenser

KS noterer følgende fra høringsdokumentet:

- ◆ Ny uførepensjonsordning vil medføre at utbetalingene fra tjenstepensjonsordningene går klart ned
- ◆ Beregningene indikerer at de løpende årlige utbetalingene av uførepensjon vil reduseres anslagsvis 900 millioner kroner i KLP (merk at ikke alle kommuner har pensjonsordning i KLP, og KLP forsikrer også andre enn ansatte i kommunene, blant andre sykepleiere og ansatte i helseforetakene).
- ◆ Departementet vil i proposisjonen komme tilbake til hvordan omleggingen av uførepensjonsordningen kan påvirke pensjonspremier og kostnader for kommunene i de fonderte ordningene.

KS vil eventuelt komme tilbake med ytterligere kommentarer på de økonomiske konsekvenser når proposisjonen foreligger.

Med vennlig hilsen

Sigrunn Vågang
Administrerende direktør

Per Kristian Sundnes
Områdedirektør